

404/2254

התאחדות בולאי ישראל
הספרייה

גליון מזכרת - מסעות חוקרים בא"י במאה ה-19

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

* ב ה ת א ח ד ו ת *

העמותות והחוגים בהתאחדות בולאי ישראל

אינדקס הסיפורות הבולאית בעולם

הועדה לסיפורות בולאית ליד איגוד הבולאים הגרמניים מלקטת נתונים ומפרסמת בשפה הגרמנית אינדקס שנתי של הסיפורות הבולאית המוצאת לאור במדינות החברות ב-FIP. עתה מוסרת לנו הועדה על נכונותה לספק לכל דורש כרכים שנתיים של האינדקס, במחיר מוזל, עבור המזמינים באמצעות ההתאחדות הבולאית: כרך כפול לשנים 1982/83 (556 עמודים עם 12400 פרקי מידע) במחיר 33 מ"ג. כרך לשנת 1984 (384 עמודים עם 7800 פרקי מידע) במחיר 28 מ"ג.

באינדקסים השנתיים נסקרים יותר מ-250 כתבי-עת פילטלים והסיפורות הבולאית שהודפסה בכ-30 מדינות. המעוניינים מתבקשים להמציא הזמנותיהם למוכירות ההתאחדות עד 20 בנובמבר 1987, בצירוף שיק בבקאי במט"ח על הסכום, בהתאם.

קטלוג בולי ישראל 1988

מנכ"ל רשות הדואר מינה צוות היגוי להכנת הנפקת קטלוג לבולי ישראל 1988. בצוות: מנהל לשכת הפירסום הממשלתית יו"ר, מנהל השירות הבולאי ומוכיר התאחדות בולאי ישראל. הצוות התחיל לפעול בחודש מאי 1987 וקיים עד עכשיו 8 ישיבות עבודה. נקבעו צורת הקטלוג, תכולתו והאחראי לעריכה הפילטלית. ההסכם להוצאתו לאור בידי חברה מולת ידועה נמצא בשלבי עריכה. הקטלוג אמור להופיע באוגוסט 1988. מפעל קבלת הזמנות ממנויי השירות הבולאי יפתח, תוך הענקת הנחה משמעותית, במסגרת תערוכת "עצמאות 40" בירושלים. ההתאחדות תעמיד לרשות המועדונים הבולאים, העמותות והחוגים מספר עותקים חינם.

חוג למציגים בתערוכות

הפגישות מתקיימות באופן סדיר כל שבועיים. בפגישות מציגים חברים את אוספיהם ונערך דיון על הדרכים לשיפור האוסף. הפגישות, כאמור פעם בשבועיים בימי חמישי בשעה 18.00. בימי ראשון בשבוע - ערב חליפון.

מאת ל. בלאו, מזכיר ההתאחדות

כמנהגנו, אנו מביאים כאן מקצת העניינים, העומדים על סדר יומו של הועד הפועל ונשיאות ההתאחדות.

לשכה קבועה להתאחדות

הנשיאות מתעתדת לפתוח עוד השנה לשכת ההתאחדות, כמרכז תלאביב, בחדרים שיתפנו ע"י השירות הבולאי, ברח' פינסקר 2, פינת אלנבי. בשעות קבועות הלשכה תהיה פתוחה לכל דורש. הכוונה, בשלב מאוחר יותר, לצרף ללשכה את ספריית ההתאחדות שתקום. עד לפתיחת הלשכה אפשר להתקשר עם המזכירה, הגב' לאה רסילבסקי, בטלפון 788803-03. הפניות וההודעות יובאו לפני הישיבות השבועיות שמקיימת נשיאות ההתאחדות.

עדכון רשימות ההתאחדות

המזכירות סיימה לעדכן רשימת החברים הנבחרים לרשות מוסדות ההתאחדות וועדותיה ועדכון רשימת הכתובות ואישי הקשר של העמותות והחוגים הבולאיים בארץ. הרשימות תצורפנה ליתר החומר שיופץ בקרוב לכל הגופים, החברים בהתאחדות.

מפגש האספנים המציגים בתערוכות

כפי שפרסמנו בחוברת הקודמת, תקיים ההתאחדות, בחודש דצמבר השנה, מפגש פתוח לאספנים המציגים בתערוכות בארץ ובהו"ל ולשופטים הישראלים לתערוכות לאומיות ובין לאומיות. מזומנים כל האספנים שכבר הציגו בתערוכות או שנרשמו להציג בתערוכה הלאומית "עצמאות 40" בירושלים, באפריל 1988. המפגש יפתח בשעה 10 00 בבוקר וייעל בשעה 17.00 אחה"צ. ההתאחדות דואגת לכיבוד ואירחת צהריים. המציגים בתערוכות והשופטים ינהלו דיון ביניהם על רקע דיווחי המנחים על האירועים ונסיון התערוכות שהתקיימו השנה בארץ ובעולם. תהיה זאת, לדעתנו, הזדמנות נאותה להחלפת דעות בצורה חופשית ובהשתתפות חברי הועד הפועל והנשיאות. תכנית המפגש, שמות המנחים והתאריך המדויק יפורסמו בקרוב. רצוי שהמעוניינים יירשמו אצל המזכירה (ראה לעיל) בהקדם, מחמת הגבלת מספר המשתתפים, מסיבות אירגוניות.

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Monthly • Israel Philatelic Federation

בטאון התאחדות בולאי ישראל

EDITOR : ARIE LYNN
TEL-AVIV, P.O.B. 21224, 61-211
REDACTION:
Dr. A. LEIBU, Dr. Z. SHIMONI, Y. TSACHOR
SEPTEMBER - OCTOBER 1987 (9 - 10) 216

העורך: אריה ליין
ת.ד. 21224, ת"א, מיקוד: 61*211
המערכת:
ד"ר א. ליבוביץ, ד"ר צ. שמעוני, י. צחור
אלול - תשרי תשמ"ח

ב ת ו כ ן

2. בהתאחדות.
3. בטור אחד.
- 4-5. חדשות הבולאות בישראל.
6. פנחס רוזן.
7. מבחן השינויים.
- 8-9. ת ע ר ו כ ו ת.
10. תאריך הסטורי בראשל"צ.
11. החותמת השגויה של ירדן.
12. חותמות מכונה בא"י.
13. פוענחה חותמת קפריסאית.
14. חותמות בדואר הצבאי בתש"ח.
15. יודאיקה.
16. בול ראשון לד"זוראלי.
17. יעקב ויינר ציירו של "בלגיה 1".
18. אגם בקוריאה.
19. הצפלין של שוארץ.
20. טיסות.
21. קק"ל, ספרות.
22. מכאן ומכאן.
23. מכתבים, החלפות.

העמותות מתבקשות להמציא
רשימות על פעילותן
ישירות למערכת!

התאחדות בולאי ישראל

ת.ד. 2896, תל-אביב

Fédération des Sociétés Philatéliques
Israéliennes
P.O.B. 2896 TEL AVIV, ISRAEL

בטור אחד

כ ל ה צ נ ח נ י ם

בשרות הבולאי שוקדים עתה על שני בולים לזכרם של 2 הצנחנים העבריים במלחמת העולם השנייה - חביבה רייך ואנצ'ו סירני. הצנחנים נשלחו לאירופה לצור קשר עם יהודי הגולה.

הצנחנים לא צוינו עד כה בבולי דואר, פרט לבול סימלי שהופיע לזכר כל שבעת הצנחנים. משום מה הוחלט לפצל את הקבוצה ולהנפיק רק שניים מתוך השבעה. נראה לי שהקבוצה מהווה יחידה אחת ויש סיבה להנפיק סידרה בת שבעה בולים, כך שכל שבעת הצנחנים יצוינו בצורה אחידה וללא אפליה של קדימות. כיוון שהבולים טרם הופיעו, ניתן עדיין לתכנן ההופעה בצורה מרוכזת. זה יאה למשפחות וזה יאה לעם שבניו הלכו על קידוש השם. אריה ליין

בחיפה

הרצאת אורחת מחו"ל

ב-9.8.87 התקיימה הרצאתה של הגב' אנקה אדלר מחברת "רובסון לווה" מאנגליה על מכירות פומביות. אחר ההרצאה ענתה הגב' אדלר על שאלות החברים.

מסעות חוקרים בא"י

שתים עשרה שנה לאחר מכן, בשנת 1847, בא סגן בריטי, תומאס הווארד מולינה, לחקור את נבכי הירדן ואת עומקיו של ים המלח. הוא הגיע לעכו עם שלושה חברים בריטים, ובעזרת גמלים וסוסים הם העבירו את סירתם לטבריה, שם צירפו אליהם שני משרתים מקומיים. גם מולינה ניסה להיאבק באשדי הירדן, עד אשר פנה למסע על גדות הנהר, כשסירתו נישאת על גבי הגמלים או שטה בירדן. לאחר תלאות רבות ומאבק עם בדואים עויינים הגיעו לים המלח ושטו בו במשך שתי יממות, עד שמולינה נתקף בקדחת. הוא מת באניה מיפו לבירות.

שנה לאחר מכן, בשנת 1848, באה משלחתו של סגן מחיל הים האמריקני, ויליאם פראנסיס לינטש, לחקור את הירדן וים המלח. שתי סירותיו - אחת מברזל ואחת מנחושת ועוד 13 אנשים ירדו במזח בחיפה וצירפו אליהם עוד 4 אנשים. את הסירות הובילו בעזרת גמלים דרך הגליל התחתון עד לטבריה. במסע משולב של קבוצות סיור ביבשה ביחד עם הסירות בתוך הנהר הם הגיעו לים המלח. משלחתו של לינטש התקינה מפות של נהר הירדן ושל ים המלח.

הסקוטי ג'הן מקגרינגור סייר בשנים 1868-9 עם השוטית שלו "רוב רוי" בתעלה סואץ, בנהר הנילוס, בנהרות דמשק, במקורות הירדן, באגם החולה, בים כנרת ובנחל קישון. הוא סייר בשוטית כי רק היא יכולה היתה לחדור ולהיכנס לנבכי הביצות, הקנים והגומא. בעמק החולה הוא נשבה בידי בדואים וניצל הודות לאומץ לבו ולתושייתו. מקגרינגור התקין מפות של ימת החולה וים כנרת. השוטית "רוב רוי" נתגלתה לאחרונה בבריטניה והובאה למוזיאון ארץ-ישראל-תל-אביב.

רחבעם זאבי

במחצית המאה ה-19 היו עדיין, נהר הירדן ומקורותיו וכן ים המלח, בבחינת ארץ לא נודעת. אמנם ישנן עדויות על סיירים בדורות קודמים, שביקרו באזורים אלה, אבל הנעלם והבלתי ידוע עלו על הגלוי.

רוב המבקרים בירדן היו צליינים, שירדו מירושלים למקום הטבילה בירדן. עם גילוייה מחדש של ארץ-ישראל במאה ה-19 פנו סיירים וחוקרים נחשונים גם לחבלי-ארץ לא ידועים ופנו לשבילים צדדיים.

ראשון וחלוץ למחקר הירדן וים המלח בתקופה זו הוא אירי בן עשרים וחמש, כריסטופר קוסטיגאן שמו, שהביא בשנת 1835 את סירתו לנמל עכו ומשם הובילה בדרך היבשה לטבריה. הוא ניסה לחתור בירדן עד לאזור בית-שאן, ומשם העביר את סירתו על גבי סוס ליריחו. במשך שמונה ימים הוא סייר בסירתו על פני ים המלח והגיע אף עד ללשון. חום קשה אילץ אותו לשוב ביחד עם עוורו המאלטזי לצפון ים המלח, כשהם צמאים עד כדי שתיית מי הים. הוא הועבר לירושלים ושם מת ונקבר בהר-ציון.

גליון הזכרון כפי שעוצב בידי א. גלור. יום ההופעה 24.11.87. המחיר 2.5 ש"ח.

פורסמו מהדורות בולי ישראל

שנמכרו באלפים	הכמויות	ערך נקוב	שם הבול
1,318	ש' 60		בולי ראשית התעופה בא"י
1,568	ש' 150		בולי ראשית התעופה בא"י
1,567	ש' 250		בולי ראשית התעופה בא"י
1,565	ש' 300		בולי ראשית התעופה בא"י
1,310	ש' 50		יום הזכרון להללי מערכות תשמ"ה
1,461	ש' 200		צביה ויצחק צוקרמן
1,382	ש' 400		האחות
			תערוכת בולים עולמית
			"ישראל 85"
			(3 גליונות מוזכרת)
198	ש' 3,600		המכביה ה-12 תשמ"ו
1,429	ש' 400		המכביה ה-12 תשמ"ו
1,458	ש' 500		המכביה ה-12 תשמ"ו
1,500	ש' 600		המכביה ה-12 תשמ"ו
1,430	ש' 100		מועדים לשמחה תשמ"ו
1,470	ש' 150		מועדים לשמחה תשמ"ו
1,399	ש' 200		מועדים לשמחה תשמ"ו
1,461	ש' 300		מועדים לשמחה תשמ"ו
1,427	ש' 150		שנת הנוער הבינלאומית
1,411	ש' 200		בול ליאון רקנאטי
537	ש' 500		בול מאיר דיזנגוף
1,126	ש' 600		בול 100 שנה לגדרה
1,085	ש' 900		בול הקיבוץ
4,900	ש"ח 1.01		בולי עתודה-הרצל
4,931	ש"ח 0.02		בולי עתודה-הרצל
4,594	ש"ח 0.03		בולי עתודה-הרצל
1,694	ש"ח 0.60		בולי אתור רובינשטיין
1,357	ש"ח 0.30		בולי אלמוגי ים סוף
1,370	ש"ח 0.40		בולי אלמוגי ים סוף
1,445	ש"ח 0.50		בולי אלמוגי ים סוף
1,325	ש"ח 0.70		בולי יובל קול ישראל

השירות הבולאי מסר לפירסום רשימת בולים שמכירתם הופסקה וגודל כל מהדורה. מפליא שכמעט אין שינויים בגודל המהדורות של בולי ישראל ומרבית הבולים נמכרו בכ-1.5 מיליון עותקים.

הרשימה מתייחסת לשנים 1985-1986 ונסקרים בה 30 בולים, בתוכם שלושת גליונות המזכרת של תערוכת "ישראל 85". בתקופה זו היה רק בול אחד שמהדורתו - לא עברה את ה-537 אלף בולים - בול דיזנגוף. גליונות המזכרת של תערוכת ישראלפיל נמכרו ב-198 אלף עותקים. זה מספר לא גדול, אך אופייני למהדורת של גליונות מזכרת, אם כי מן המהדורות הקטנות.

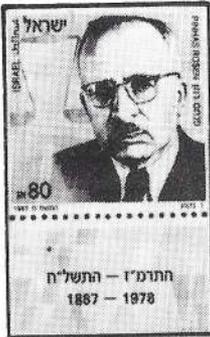
מספר בולים הגיעו לכ-5 מיליון, אולם אלה בולי עתודה, שאינם בוליזיכרון ונמכרו במשך שנה שלמה בעוד שמשך מכירתם של בולים אחרים היה זמן קצר בהרבה. להלן הרשימה:

שלושת בולי מסעות חוקרים בא"י כפי שיופיע ללא גליון הזכרון.

פנחס רוזן – שר המשפטים הראשון

פנחס רוזן היה הומניסט ואיש תרבות מובהק. הוא נפטר בשנת 1978.

גלויות זכרון ל"הפניה 87"

לקראת תערוכת הבולים העולמית "הפניה 87" שבדנמרק, הנפיק השרות הבולאי גלויות מזכרת מיוחדת בדומה לגלויות שהונפקו בעבר לתערוכות בחו"ל. הגלויות מופצות ע"י סוכני השרות הבולאי בחו"ל בלבד.

סוכנויות דואר חדשות

המינהל האזרחי ביהודה ושומרון הודיע על פתיחת שורה של סוכנויות דואר חדשות בערים ובכפרים ערביים ביהודה ושומרון. בחודש אוקטובר יפתחו 8 סוכנויות כאלה, בהן רוב השרותים של הדואר וכמובן חותמות דואר, שיעניינו את האספנים.

- 12.10.87 - ברמאלה ליד משרד התחבורה.
- 12.10.87 - ברמאלה ליד משרד הפנים.
- 13.10.87 - אלה-אדר, נפת בית לחם.
- 13.10.87 - בית פג'אר, נפת בית לחם.
- 18.10.87 - טול כרם, ליד משרד התחבורה.
- 18.10.87 - טול כרם, ליד הממשל הצבאי.
- 20.10.87 - ג'נין ליד משרד התחבורה.
- 20.10.87 - כפר אל קנדה, נפת ג'נין.

בסגירת הגליון נודע על שינויים בהטבעת החותמות. נודיע עליהם בגליון הבא.

- בספטמבר 1987 נפתחו שתי סוכנויות כנ"ל:
- 9.9.87 - בכפר סיל אלחרת-ייה.
- 9.9.87 - בכפר אליאמון.

פנחס רוזן (פליקס רוזנבליט) נולד בברלין בשנת 1887 למשפחה יהודית מסורתית, ושמר כל חייו על יחס חיובי למסורת ישראל.

כבר בצעירותו התבלט בפעילותו היהודית היה ממייסדי תנועת הנוער "תכלת לבן". בשנת 1920 נבחר לנשיא התנועה הציונית בגרמניה.

במלחמת העולם הראשונה שירת בצבא גרמניה, והגיע לדרגת קצונה.

בשנים 1923 עד 1925 פעל בא"י, אך עבר ללונדון כדי לכהן כראש מחלקת האירגון של ההנהלה הציונית בראשות נשיאה חיים ויצמן, בשנים 1926 עד 1931.

בשנת 1931 עלה לארץ ישראל והשתקע בה, תוך שהוא עוסק במקביל בעריכת דין ובפעילות פוליטית. הוא היה בין מייסדי התאחדות עולי גרמניה, שימש כחבר מועצת עיריית תל-אביב, ונמנה על מייסדי "המפלגה הפרוגרסיבית" בראשה עמד עד 1961.

פנחס רוזן היה חבר בממשלה הזמנית, ואח"כ כמעט בכל ממשלות ישראל, בשנים 1948 עד 1961. הוא הניח את הבסיס למערכת המשפטית הנהוגה בישראל, והיה שר המשפטים הראשון של המדינה.

מפעלו בתחום המשפט בישראל היתה גולת הכותרת של פעילותו הציבורית, כאשר לנגד עיניו הקמת מערכת משפטית שהיא גם בעלת רמה גבוהה וגם עצמאית ובלתי תלויה ברשויות השלטון האחרות, כולל הקמת מערך הפרקליטות ושאר אגפי משרד המשפטים. זאת בצד יוזמת חקיקה עניפה, שעיצבה את דמותה של המדינה כבר משנותיה הראשונות כמדינת חוק דמוקרטית.

אחרי איחוד המפלגה הפרוגרסיבית עם הציונים הכלליים ב-1961, היה נשיא המפלגה המאוחדת.

עם כינון המפלגה הליברלית העצמאית היה נשיאה מ-1965 עד סוף ימיו.

מבחן השינויים

מאת אריה לינדנבאום

אינני מתנגד לניסיון זה, רק משום שאיני מאמין בהצלחתו, כלומר, מהר מאד יתברר שמספר המעטפות שתימכרנה במשך חודש לא יהיה גדול ממספר המעטפות שנמכרו בדרך כלל ביום ההופעה הראשון. יש דברים שלא ניתן להילחם בהם בשחיה נגד הזרם. אם שופטים בתערוכות פוסלים מעטפות ממורסחרות מן הסוג של "מעטפות היום הראשון", ברור שמספר המעונוינים במזכרות היפות הללו, פוחת יותר ויותר ולא תעזור הפצתן אפילו יימכרו באורח רצוף במשך זמן ממושך.

אעז ואומר שאם יצליח השירות הבולאי למכור בימים אלה כמות גדולה של מעטפות כאלה, אולי לתיירים או לשאינם בולאים, כי אז יירד שוויין עוד יותר, שכן תוך זמן קצר יימצאו כאלה המעוניינים לממש השקעתם וברור שיורידו אף את ערכם הנומינאלי של הפריטים השונים.

לעומת זאת הייתי מציע לשירות הבולאי להוסיף פריטים למכירה, אפילו מעטפות ללא ציור מודפס, למעוניינים במעטפות לא מסחריות, להחליף מספר פעמים בשנה את גלויות הדואר המופצות. במקרה זה עדיף להרבות בציורים, כי הגלויות מקובלות באספנות כ"גלויות ציוריות".

צריך להחליף את הבול בלי עריך בבולים עם עריכים, שכן האינפלציה, שבזמנה נולד הבול, אינה משמעותית עתה.

החותמות הציוריות שמציע השירות הבולאי רצויות, לכל בול צריך להתאים חותמת ציורית, אבל צריך להטביע אותה עם שם היישוב הנוגע בנושא הבול, הצעות כאלה ידועות בעולם ואפשר לאמצן גם אצלנו.

בהודעות פרנסי הבולאות הישראלית הרשמית, מנכ"ל רשות הדואר ומנהל השירות הבולאי, נשמע רצון לשינויים בכמה מן הנורמות שהיו מקובלות עד כה במשרדיהם. הוצע, למשל, לבטל את חותמת "יום הופעת הבול" שנהוגה בהרבה מדינות ואצלנו כמעט מיומו הראשון של הבול העברי. את ההצעה שמענו מפיהם של המנכ"לים אבל אודה שלא הבנתי נימוקיהם. אם הנימוק העיקרי הוא הקלה על פקידי הדואר, הצריכים ביום הופעת הבול להחתים בשתי חותמות במקום באחת, כי אז הנימוק שולי, אפילו מן הסיבה שרוב החומר מוחתם היום בדפוס מראש, ולא בשיטה ידנית.

לעומת נימוק זה אפשר להצביע על הרגלי האספנים שמבחינתם כל המרבה בחותמות, הרי זה משובח. החותמת מצביעה על תהליך דוארי מסויים ולאספנים אכן חשובים התהליכים הדואריים השונים שעושים את הפריט הבולאי למעניין יותר. יתכן שאפשר להחליף את החותמת לבעלת צורה אחרת, אך לא להוציאה מן השימוש.

הצעה אחרת - למכור מעטפות "יום ראשון" ביותר מיום אחד, כלומר גם לאחר יום ההופעה, אולי שבוע ואפילו חודש, היא מוזרה מעט, אך אפשר לחיות איתה.

רעיון מעטפת "יום ראשון" כשמו כן הוא. המעטפה שהוחתמה ביום הופעת הבול, מוכיחה שאכן הוחתמה ביום הראשון להופעת הבולים ולא ב"סתם" יום מן הימים. לבולאים יש בכך משמעות ומי שלא דאג לרכוש מעטפה כנ"ל, כאילו נענש ונשאר בלי מעטפת "יום ראשון". עתה יוכל לשכוח או לדחות את רכישת המעטפה וכאשר ייזכר, יספיק לקנותה.

"עצמאות 40" – אפריל 1988

ישראלים ב"פראגה 88"

באוגוסט 1988 תיערך בפראג תערוכת בולים עולמית בהשתתפות אספנים מכל העולם, לרבות ישראלים. נציג התערוכה בישראל הוא מזכיר ההתאחדות לביא בלאו ת.ד. 2896, תל-אביב.

"פראגה 88" תתקיים בחסות הפדרציה בין-לאומית לבולאות - פי"פ, במלאות 70 שנה לעצמאות ובול הדואר הראשון של צ'כוסלובקיה. סיסמת התעי רוכה "בולים ובולאות - עולם מידע ושלוש". אגב, הצ'כים פירסמו את הסיסמה בשש שפות ויתכן שכל הפרסומים שלהם יהיו אכן בשש שפות: צ'כית, רוסית, צרפתית, אנגלית, גרמנית וספרדית.

התערוכה שפרסומיה הראשונים החלו לזרום זה עתה, מאורגנת על-ידי התאחדות הבולאים הצ'כית ומשרד התקשורת, התערוכה תתקיים באולם התערוכות שבגן על-שם יוליוס פוצ'יק, במרכז התרבות. במסגרתה ייערך גם קונגרס פי"פ ה-57. בתערוכה יוצגו כ-4500 מסגרות תצוגה.

דמי השתתפות לכל מסגרת תצוגה יהיו 25 פר"ש. כל ההתכתבות בנושא התערוכה יש לעשות באמצעות קומיסר התערוכה, לביא בלאו.

נעלה "עפולה 87"

לעפולה היתה הזכות לקיים תערוכת בולים אזורית. התערוכה התקיימה במרכז הקהילתי החדש ע"ש גרוס בשיכון עובדים - 9 - 14 באוקטובר 1987. במקום פעל סניף דואר מיוחד והוטבעה חותמת מזכרת.

הענות מלאה

תערוכת הבולים הלאומית "עצמאות 40" שתתקיים באפריל 1988 בירושלים מסימת בימים אלה את ההרשמה.

מספר המסגרות שנקבעו לתערוכה הוא כ-1250. ההרשמה תסתיים בימים אלה, שכן לא ניתן יהיה לקלוט יותר מוצגים.

שתי מדינות, צרפת ותורכיה משתתפות בתערוכה כמוזמנות רשמיות באמצעות ההתאחדות המקומית. אספנים משתי המדינות יציגו חומר בולאי הקשור בלבנט.

בחבר השופטים ישפטו גם שופטים מחו"ל, שכן "ירושלים 40" היא תערוכה לאומית בהשתתפות בין-לאומית.

התערוכה תתקיים בבנייני האומה בין ה-19-26 באפריל 1988.

להלן תכנית התערוכות הבינ-לאומיות לשנים 87 - 1988.

1. "הפניה 87" בקופנהאגן - 16.25.10.87.
2. "ידידות ספרד-ישראל" במדריד: תתקיים בחודש אוגוסט 1988 - תערוכה דו-לאומית.
3. "פינלנדיה" - תתקיים בהלסינקי 1-12.6.1988.
4. "פראגה 88" - תערך בפראג, צ'כיה - 26.8 - 4.9.1988.

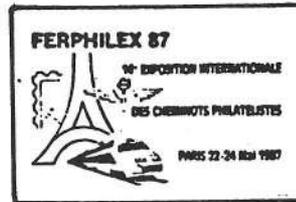
בול עם כרטיס כניסה

בדנמרק צפויה באוקטובר השנה תערוכת בולים עולמית (15.10.87-16). לקראת התערוכה הונפק כבר החודש בול וגליון-מזכרת שהופץ במחיר של 22.80"מ"מ הבול ו-45 ד"מ הגליון. גליון-המזכרת והבול מתארים תעתיק בול עם בית-הדואר משנת 1912. רוכשי הגליון במחיר של 45 ד"מ מקבלים בצמוד כרטיס כניסה לתערוכה.

תערוכת רכבות

בפאריס ננעלה לא מזמן תערוכת בולים של עובדי רכבות שהציגו "רכבות בבולאות". בתערוכה השתתפו אספנים מ-14 ארצות לרבות ישראל. אהרון רוטמן מחיפה, מוותיקי הבולאים אספני רכבות, הציג בתערוכה בפאריס וצויין בדיפלומת השתתפות. "פרפילקס 87" היתה תערוכה עולמית ודואר צרפת הטביע לרגל המאורע חותמת-דואר מיוחדת.

ב-31 באוגוסט פעל באולם ויזו באוניברסיטה בגבעת רם בירושלים, סניף דואר מיוחד לרגל הסימפוזיון האירופי החמישי לכימיה אורגנית.
ב-24 באוגוסט הוטבעה חותמת מיוחדת לרגל הכינוס הבין-לאומי ה-9 לביופיסיקה, אף הוא באולם ויזו באוניברסיטה.
ב-25 באוגוסט הוכנס לשימוש בסוכנות הדואר בכפר שמריהו, חותמת מיוחדת לרגל יובל לכפר.

- 13.9.87 - חותמת אור עיקבא 3.
- 14.9.87 - הכינוס ה-5 להשתלת עדשות.
- 15.9.87 - חותמת מיוחדת בדואר ירושלים לציון הכינוס הבין-לאומי ה-19 לאוקולוגיה.
- 9.10.87 - תערוכת הבולים האזורית בעפולה.
- 13.10.87 - 40 לפתיחת שערי הארץ וההעפלה.
- 20.10.87 - אור עקיבא, 50 שנה לקהילה היהודית במיאמי.
- 22.10.87 - באולם רובינא בהבימה, במלאת 70 שנה לתיאטרון הבימה.
- 23.10.87 - בדואר מקוה ישראל בת"א חותמת לתערוכת הפניה 87, בדנמרק.
- 25.10.87 - בבית ספר "מקס פיין" במלאת 60 שנה לרשת עמל.

החותמת השגויה של ירדן

- מאת ש. זוהר -

RETURN TO SENDER

DELIVERY PREVENTED BY ENEMY OCCUPATION
OF JORDAN TERRITORY

ארצות המוצא. נראה שכל הדואר שנועד לחלוקה בגדה המזרחית הגיע לעמק, בירת ירדן. המיון נעשה בעמק וכאשר התברר שאכן לא ניתן לחלק עוד דואר שהגיע לממלכת ירדן, ונועד למקומות, כמו ירושלים, שכס, בית לחם וכדומה, הוחלט על ההחתמה בחותמת המיוחדת והחזרתו לארצות המוצא.

מוחזר לשולח המסירה נמנעת בשל כיבוש האויב של שטח ירדן

שבועות רבים עברו עד שדברי הדואר הגיעו שנית לא"י, אך הפעם תחת שלטון ממשלת ישראל/הממשל הצבאי של צה"ל. הממשל הצבאי בירושלים ריכז את כל הדואר שהצטבר ונועד לחלוקה בישובי הגדה המזרחית וכאשר נפתחו שרותי הדואר בישובים הערביים קיבלו כל דברי הדואר חותמת ישראלית, בדרך כלל של ירושלים וחולקו למוענים, כאשר לא כל הדואר מוחתם בחותמת השגויה של ירדן.

תערוכה מיוחדת במינה מאוספו של ב.א. ברקאי לציון 20 שנה לאיחוד ירושלים הוצגה השנה בגלריה העירונית בירושלים. התצוגה כללה בעיקר מסמכים, בחלקם דואריים, הקשורים במלחמת ששת הימים וניצחון ישראל. היה בה מבחר עיתונים מן התקופה, עלונים ו"קריאות קרב", "דפי קרב", צווי קריאה, קריקטורות, כרזות דברי-הדואר הקשורים בנושא, ס"ה 73 פריטים. בין השאר הוצגו מכתבים שנשלחו מאירופה לירושלים תחת שלטון ירדן ואולם לאחר כיבושה של העיר הוחזרו דברי-דואר בתוספת חותמת: "מוחזר לשולח, המסירה נמנעת בשל כיבוש שטחי ירדן על ידי האויב". אגב, החותמת הירדנית הוטבעה בשגיאה, ובמקום JORDAN כתוב JORDAD החותמת הירדנית הוטבעה, כפי הנראה, על משלוח מסוים, שכן רק דברי דואר מאותו משלוח מצויים עתה עם אותה חותמת. הכוונה לחותמת מלבנית, שהוכנה במיוחד כאשר החלו מגיעים דברי דואר מאירופה (בעיקר) לשטחי א"י שנכבשו במלחמת ששת הימים והתברר לירדנים שלא יוכלו לחלק את דברי הדואר בגדה המזרחית של הירדן, בשל הכיבוש. הכינו את החותמת, הטביעו אותה על דברי הדואר והחזירו את הדואר אל

- לנו מבחר בולי ישראל וח"ל, מטבעות ושטרות
- יודאיקה ארץ הקודש
- תולדות הרואר ונושאים שונים.

בולי כחול לבן
בהנהלת א. סגל

מכירות פומביות AUCTIONS

בילים לאספנים • מכירות פומביות • יודאיקה • תולדות הדואר
AUCTIONS • STAMPS • JUDAICA
• POSTAL HISTORY

יעוץ והדרכה ללא תשלום

רח' המלך ג'ורג' 6, תל-אביב טל. 281023

חותמות מכונה בא"י 1928—1937

KRAG MACHINE POSTMARK VARIETIES 1928 — 1937

by Norman J. Collins

חותמות מכונה שהיו בשימוש בירושלים
בשנים 1928-1937 כשבחלקן הפוכות.

Recently I acquired a cover of 1937 with the slogan postmark as Goldstein & Dickstein 46 for Jaffa. This example though has the dater inverted in relation to the slogan (tete beche) and is dated 13th October 1937. The item is illustrated in figure 1 below.

The late Michael Sacher reported to me a similar variety from the Krag machine used in Jerusalem. This being postmark Sacher-Glassman Type F2 used as an arrival mark on a cover from USA. The day date does not show, but this was used sometime in March 1928. The postmark is illustrated in figure 2 below.

My friend Sr. Arthur M. Hochheiser reported a similar variety to me, this being of the 'Purely Arab Fair' slogan postmark for Jerusalem Sacher-Glassman Type F11. The postmark which is dated 29th March 1934 is shown below in figure 3.

These examples make wonder if all the machine daters exist in the tete beche form. But also feel that due to the intermittent usage of the Krag machines, that these varieties will prove to be particularly elusive.

I would appreciate reports and copies of any similar varieties and of course of other copies of those shown above. If all readers co-operate it maybe possible to compile a full listing and guide to scarcity.

Please send any reports and photocopies to: Norman J. Collins, 21 Torrington Drive, Thingwall, Heswall, merserside L61 7UZ, England.

References:

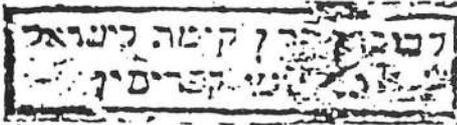
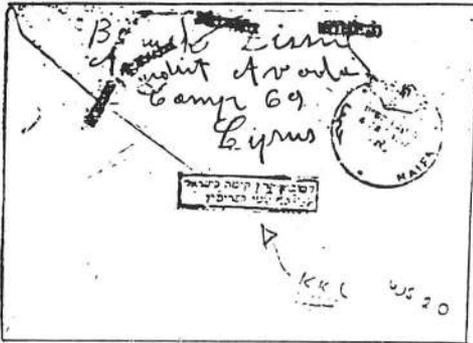
Mandate Postmarks, by N.J. Collins, BAPIP Bulletin 114.

Haifa & Jaffa Postmarks of the Palestine Mandate, by Carlos Goldstein MD & Emil S. Dickstein MD.

The Postmarks and other Markings of Mandate Jerusalem (1917-1948) by E. Glassman and M. Sacher.

פוענחה חותמת קפריסאית

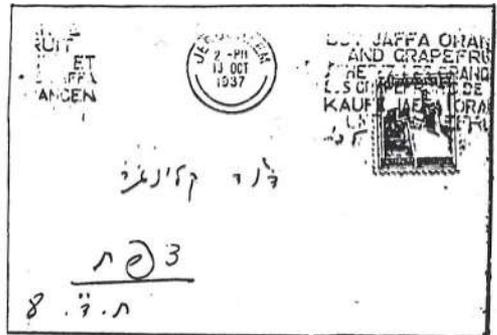

בול הרב ברנרד רבל, שהופיע בארה"ב ונתגלה בו מגן דוד "מוסתר" בתוך חזקן, פרי תעלול של חורט הגלופה, "או שמא" אנטישמיות...

על דברי דואר מצויות לעתים מיני חותמות שאינן חותמות דואר, אולם יש להן משמעות רבת חשיבות לגבי דבר הדואר המסוים. כזו, בערך היתה החותמת המלבנית עליגבי מכתב שיצא מקפריסין לחיפה בשנת 1949 עם כתובת שולח המכתב ממחנה 69 של קפריסים.

המכתב העסיק מספר אספנים שהתקשו לפענח את החותמת המלבנית שמורסיפה, ללא ספק, עניין למכתב. צילומה של המעטפה פורסם לא מזמן ב"איגרת" המופיעה בארה"ב בעריכתו של אריה בן דוד, נשיא ה-W.P.C. - אירגון הגג של אספני ארץ הקודש, ישראל ויודאיקה, הקוראים נתבקשו לפענח את תוכנה של החותמת שכמה מן המלים מטושטשות ואמנם התשובה לא אחרה. באיגרת האחרונה יש אף שתי תשובות: אריה לפיד מת'אביב כותב שהחותמת (או התווית) היא של הקה"ל וכתוב בה - לשכת קרן קימת לישראל, סניף ראשי, קפריסין.

זיגי אדלר מאוסטריה מוסיף שאכן המחנה 69 היה החשוב והגדול במחנות קפריסין והיו בו כ-9000 פליטים שהועברו בין 24 בינואר ל-10 בפברואר לא"י. למחנה היו גם מספרי משנה 64 ו-70.

חותמת מכונה משנת 1937 עם תעמולה לתפוזי יפו - חותמת זו לא מופיעה במהופך, כמו אלה שבעמ' 13.

חותמות האופייניות בדואר הצבאי בתש"ח

- מאת א. לין -

עידות לזמן ומאמתות את התהליך. אין ספק שחותמות דואר של מקום המשלוח, או חותמת דואר של מקום היעד, הן הציון הדוארי החשוב ביותר, אולם הוכח שעדויות משלוח במידה וישנן ללא חותמת דואר רגילה, יכולות להיות חשובות באותה מידה ואף יותר. חותמות "מועדון מנורה", למשל, בירושלים, מעידות שדבר הדואר עבר את המועדון ונועד למשלוח דוארי ועדות כזאת אכן חשובה לא פחות מכל חותמת דואר רגילה.

חותמות המשרדים הצבאיים, בתוספת תאריכון, חשובות יותר מאותה חותמת, למשל, ללא תאריך. הסיבה מובנת - התאריך מאמת את התקופה.

להלן המונחים העיקריים של אירגון ההגנה במבנה הגופים שפעלו ערב פרוץ מלחמת השחרור ובהמשך כפי שצה"ל המשיך לקיימם:

מועצת העם ומועצת המדינה הזמנית, מחלקת הבטחון, משרד הבטחון, המפקדה הארצית, מטכ"ל, אג"ס (אגף כספים), אכ"א (אגף כוח אדם), שרות רפואי, דואר צבאי (החל מאפריל 1948), משטרה צבאית, חע"נ (חיל עזר לנשים), ציוד ואספקה, שרותי סעד, משפטים, אג"ם (אגף מבצעים, אה"ד (אגף הדרכה), מטה חטיבה, את"כ (אגף תיכנון), מפקד חזית, כב"א (כוחות ביטחון ארציים), אגף חימוש, מפקדה ארצית, תע"ש, מחלקת רכש מרחב העיר, נפת....., מפקד חטיבה, חימוש ועוד ועוד.

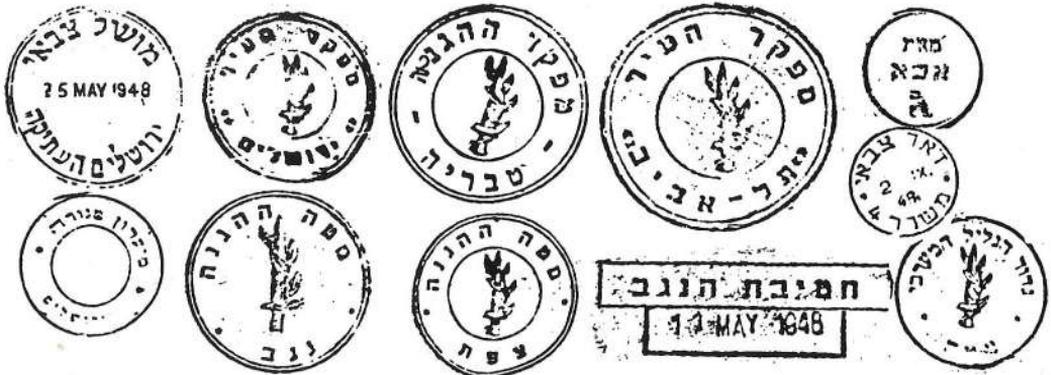
כאמור בחומר המוגדר כדואר צבאי, יש מעט מאוד פריטים עם ציונים דואריים. רוב החומר נושא איפיונים צבאיים של מיני היחידות, שבחלקן צוינו כאן.

מה שמאפיין במיוחד את הדואר הצבאי במלחמת השיחרור, אלה החותמות המשרי דיות של יחידות הצבא השונות ולא דוקא חותמות הדואר, שבהרבה מקרים נעדרות בכלל.

רובו של הדואר הצבאי ב-1948-1949 עבר בין היחידות הצבאיות השונות ורק חלק קטן מן החומר המצוי היום בידי האספנים או במיני ארכיונים הוא חומר דוארי מן הסוג המקובל בדואר האזרחי או בדואר הצבאי של היום. בדרך כלל ניתן להבחין במספר חותמות אופייניות "המקשות" כל דבר דואר צבאי מן התקופה הזאת.

מסמכים שהוטבעו עליהם חותמות משרד מן הסוג "מטה ראשי", מושל צבאי, "מטה ההגנה" "מפקד העיר", "כבא" וכדומה, הם, ללא ספק פריטים אספניים, באם עברו תהליכי דואר מקרי בלים כלשהם. כיוון שבתקופה הנדונה נחשבה העברת מכתב באמצעות משורייך, למשל, מירושלים לתל-אביב, כתהליך דוארי, מכירים בפריט כזה כפריט-דואר לכל דבר גם אם אין עליו כל חותמת דואר רגילה. כנ"ל לגבי מכתבים שעברו תהליכי הובלה אוויריים, אוטובוסים, משוריינים, מוניות, ספינות וכו'.

חשיבותו של מסמך דוארי מן התקופה עולה בהתאם לנדירותו אך גם בגין מספר המאפיינים המשייכים את הפריט לתקופה ולאירוע ומאמתים את העובדות הרלבנטיות. חותמות דואר, במידה והן מצויות על-גבי דברי-הדואר השונים מן התקופה, הן בעיקר

משה ואהרון והבעיה היהודית

שיינברג היה ידידו הקרוב של גוסטב מאהלר, אף הוא קומפוזיטור יהודי שהופיע בבול אוסטרי. את התמליל של הסיפור התנכ"י על משה ואהרון כתב שיינברג בעצמו, עוד בשנים 1928-1932, אבל את המוסיקה חיבר, כאמור, רק בשנותיו האחרונות והספיק להלחין רק שתי מערכות, שבוצעו לראשונה שלוש שנים לאחר מותו, בצורת קונצרט בהמבורג, בשנת 1954. הצגת הבכורה של האופרה היתה בציריך ב-6.6.87.

אכן, יודאיקה במלוא מובן המלה, אך ספק אם בעיתוי אחר היו מבליטים זאת בתוספת מנורה בת שבעה קנים בחותמת הדואר המרכזית בפסטיבל זלצבורג (!).

בארגנטינה - איחוד ירושלים

חותמת מעניינת ביותר הוטבעה בארגנטינה לרגל איחוד ירושלים. בצרפת - שגאל ובלומשטיין.

NICE CIMIEZ

23-9-87

ביטויי המחאה נגד גילויי האנטי-שמיות באוסטריה, עם נצחוננו של הנשיא ולדהיים, הם בתחומים שונים ואף בפילטליה. שום מדינה לא תוכל להתחרות השנה במספר הפריטים הבולאיים שהוני-פקו באוסטריה בנושאים יהודיים. הלי ברליות האוסטרית בתחום זה מדהימה, שכן כל שני וחמישי מופיע שם פריט יהודי ציוני או סתם פילושמי, עדיכדייך שאתה חושב שמישהו כאן מבקש אולי להתנצל בפני העם היהודי.

בכון שבני עמנו תרמו הרבה לתרבות העולם ולא מעט לתרבות הגרמנית ולא היה צריך להתפעל מביטויי כבוד ליוצרים גאונים מבני דת משה, אבל באוסטריה מרגישים זאת ביתר שאת.

הפריט האחרון, משה ואהרון, אופרה בשלוש מערכות מאת ארנולד שיינברג. מלחין יהודי זה כבר הופיע בבול אוסטרי. עתה ניתן הכבוד במסגרת פסטיבל זלצבורג הנערך שם מדי שנה מאז 1922.

נראה שלא במקרה נבחרה למוקד הפסטיבל אופרה זו. בוודאי שלא במקרה נבחר שם היצירה לחותמת דואר מיוחדת שהטביע דואר אוסטריה זה עתה.

שיינברג (1874 - 1951) נאלץ לברוח מגרמניה אחרי השתלטות הנאצים. אחרי שהות קצרה בצרפת יצא לארה"ב והיה פרופסור למוסיקה באוניברסיטת קליפורניה משנת 1936 עד 1944, עת פרש לגמלאות. בארה"ב שב רוחנית ליהדות ובין השאר כתב את המוסיקה לאופרה "משה ואהרון" שלא סיים.

בול ראשון לדיזראלי

מלכה רצינית ביותר מופיעה בבול שערכו הנקוב 31 פני. היא לבושה שחורים כיאה לאלמנת בעלה האהוב. . . ברקע - בנין לזכרו של הנסיך אלברט בעלה, חוק הבחירות החשאיות שהוכרז ב-1872 וכמובן ראש הממשלה היהודי, בנימין ד'זראלי, שעודד את המלכה לחזור לחיים ציבוריים לאחר מות בעלה ופעל רבות למען בריטניה ומלכתה בתקופה זו בזירה הבינלאומית.

הבול האחרון בסדרה, בערך 34 פני, מראה את דיוקן המלכה המפורסם והידוע אולי יותר מכל השאר - בערוב ימיה. הדיוקן לקוח מתמונתה ביובל היהלום שלה, בשנת 1897. (60 שנות מלוכה). הרקע - קטע ממלחמת הבורים והעברת הודעות במברקה - אלחוטית לראשונה על-ידי מרקוני שהמציא ופיתח את הפלא דאז בבריטניה.

אספני "יודאיקה" ימצאו ללא ספק עניין מיוחד בבול בערך נקוב של 31 פני, שברקע מופיע דיוקנו של בנימין ד'זראלי. עדיכה לא הופיע בול דיוקן לזכרו, אולם לפני קבלת עצמאותה של קפריסין, הופיעו שם בולים עם מסמך פוליטי בנושא עצמאותה של קפריסין ומוזכר בהם שמו של ד'זראלי. אכן טבעי, שבו ללכבוד ד'זראלי יוצא בבריטניה דווקא, שכן הוא שהגיש למלכה ויקטוריה את מניות תעלת סואץ על מגש של כסף. . .

התנ"ך ומשתה כלשצר - בדר"א

דרום אפריקה תנפיק ב-19 בנובמבר סידרת בולים שהוקדשה לספר התנ"ך ובה, בין השאר, בול עם המלים העברית "דברי יהוה" (ראה בשער).

בול אחר מראה את משתה כלשצר המתואר בספר דניאל, יצירתו של רמברנט וכן יצירה אחרת עם תמונת מתי השליח וכן מפת אפריקה על רקע כותרות תרגומי תנ"ך.

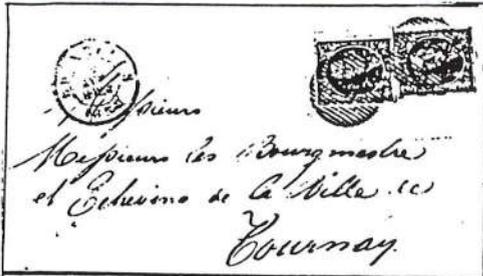
סידרת בולים מעניינת ביותר הופיעה ב-8 בספטמבר השנה, לא רק מבחינת הציורים כי אם גם בהיסטוריה שהבולים מקפלים בתוכם. הכונה לסדרה בת ארבעה בולי בריטניה לכבוד הישגיה הגדולים של הממלכה בתקופת ויקטוריה והפריחה הרבה שהישגים אלה הביאו לה. הבולים מראים דיוקנאות של המלכה ויקטוריה בגילאים שונים על-רקע דמויות המציינות את המרץ, ההמצאות, הסנטי מנטליות וההישגיות שאיפיינו את בריטניה בימי מלכותה הארוכים של המלכה המפורסמת. הבולים הוצאו לרגל 150 שנה לעליית המלכה ויקטוריה לשלטון ו-100 שנה ליובל הזהב שלה.

המלכה ויקטוריה עלתה לשלטון בגיל 18 (1837) ואומנם דיוקנה התמים מופיע בבול שערכו הנקוב 18 פני (דיוקן זה צויר בידי פרנץ וינטרהלטר). דמותה מופיעה על רקע מאורעות אותה תקופה באנגליה - ארמון הבדולח, ציור אהוב עליה שנעשה בידי סר א. לנדסיר ותמונת בת שומר המגדלור (גרייס דרלינג) שחתרה בסירה במים סוערים כדי להציל חמישה ניצולים מטיביעה.

הבול, שערכו הנקוב 22 פני, מראה מלכה מתבגרת יותר, על רקע בעלה, הנסיך אלברט. בבול מופיע גם ספרה של גב' ביטון, שתוכנו ניהול משק בית, רמז לתפקידה העיקרי של האישה, לדעתה של המלכה ויקטוריה. זו גם היתה התקופה הגדולה ביותר להתפתחות המכניקה בבריטניה, ולא במקרה החלק הגדול של הבול הוקדש לאנית הקיטור "המזרח הגדול" שנבנתה על-ידי הגדול במהנדסי תקופה זו, איסמברד קינגדום ברונל.

יעקב ויינר, ציירו של "בלגיה 1"

בצילום: מעטפה מבוללת בשני בולי "הכתפיות" כתובה בכתב ידו של וינר.

וייטל - יהודי

מ. צוקרמן מגבעתיים כותב לנו בהמשך לידיעה על בול אפריים וייטל שהופיע במזרח גרמניה, כי אכן אפרים וייטל הוא יהודי.

צוקרמן מציין שבלקסיקון על יהודי פרוסיה (בגרמנית) (בהוצאת א. לוינטל) מצא שהאיש אפרים וייטל היינה, שנולד ב-1700 בברלין ומת ב-1775. היה תכשיטן ומנהל המיטבעה המלכותית בחצרו של פרידריך הגדול. בין השנים 1749-1775, היה אפרים וייטל ראש ועד יהודי פרוסיה. הוא יסד בית מדרש על שם אפרים וייטל היינה ללימודי תלמוד. בין השנים 1761-1766 הוקם הארמון על שמו המופיע בבול ואגב נשאר ברשות משפחת אפרים עד 1820.

ב-1981 התקיימה בבית התפוצות בתל-אביב תערוכה מיוחדת על יהודי פרוסיה וגם בה הובלט אפריים וייטל, חן, חן, למ. צוקרמן.

לרגל "יום הבול" של בלגיה, הופיע שם השנה בול זכרון מיוחד לכבודו של ציירו הראשון של בולי בלגיה, יעקב ויינר.

הבול הבלגי הראשון שצויר בידי ויינר הוא בול דיוקן של המלך ליאופולד "הכתפיות" (משום שכולטות בו הכתפיות במדיו של המלך).

יעקב ויינר הוא בן למשפחה יהודית ואספני יודאיקה ימצאו עניין בבול זה.

ויינר נולד ב-27 בפברואר 1815 ונפטר ב-3 בנובמבר 1893 בבריסל. הוא בנם הבכור של מרקוס ויינר וחנה ברוך ואת המקצוע רכש מדודו והמשיך לימודיו בפריס. המדליה הראשונה להחזרתה של העיר ונלו להולנד עשה ב-1840 ואחריכך הנפיק מדליות רבות מאוד. המדליות שכללו בעיקר כנסיות ובנייני ציבור זכו להתפעלות רבה מבחינה מקצועית-אומנותית. ב-28/10/1848 נתקבלה הצעתו של יעקב ואחיו ליאופולד לבול הבלגי הראשון ומאז ועד ל-1864 היו האחים ויינר ממונים על "יצירת בולי דואר". יעקב וינר אף שיחק תפקיד נכבד ביצירת בול הדואר הראשון בהולנד (1852). עם הזמן החל מתעוור ואם כי ניתוח מנע ממנו עוורון מוחלט לא יכול היה להתעסק בעבודה האהובה עליו.

יש סברה שדואר בלגיה טעה כשהכתיר את יעקב וינר בחריטת הבול הבלגי הראשון. הוא אומנם נטל חלק גדול בהכנתו ואף היה המדפיס הראשון של בולי בלגיה הראשונים בערך 10 201 סנט "כותפות", אך יודעי דבר טוענים שהחריטה נעשתה בידי אנגלי בשם ג'. ה. רובינסון. הטעות נובעת מן העובדה שיעקב וינר בתקופה זו היה כבר מפורסם בעבודות החריטה שלו בשטרות כסף (בנקוטים) ומדליות. לדעת אלה, היה וינר אומנם ממונה על הדפסת בולי בלגיה בין 1848-1864. ב-1866 זכה וינר לאבירות מסדר ליאופולד וכמעט לגמרי עיוור, נפטר ב-1899 בגיל 84.

אגם בקוריאה

אספני יודאיקה ימצאו עניין בשורה של בולים חדשים שיופיעו השנה וכאלה שכבר הופיעו לכבוד אולימפיאדת סיאול, שתיערך בשנה הבאה בבירת קוריאה הדרומית. הכוונה לבולים הטרומ אולימפיים וכאלה שיופיעו בפתיחת האולימפיאדה ויכללו, נוסף לסמל האולימפי המסורתי, גם סימלה של אולימפיאדת סיאול, שידוע צוייר בידי יעקב אגם.

אגם צייר עבור הוועד האולימפי הקוריאני את הסמל בצורת קשתות צב-עוניות, נוסח אגם, ולפי הסמל עוצבה גם הכרזה המיוחדת של אולימפיאדת סיאול. הסמל המקורי הוא צבעוני, מזכיר את הציורים הקינטיים של אגם, אבל הוא מועתק גם בצבע זהב.

שני הבולים הקוריאניים הראשונים כללו באחד את הסמל הצבעוני ובאחר הבובה האופיינית לאולימפיאדת סיאול 1988. אחר כך הופיעו בולים נוספים עם מוטיבים ספורטיביים כשבבולים מופיע לצד הסמל האולימפי גם סימלה של סיאול 88. פרי מכחולו של אגם.

מאז ראשית ההכנות לאולימפיאדת סיאול הופיעו מספר סדרות בולי קוריאה עם סמל האולימפיאדה. במקביל מופיעות בקוריאה גם דפיות מזכרת הכוללות בדרך כלל שני בולים זהים מתוך הסדרה, אבל לרוב בערכים גבוהים מאשר הערכים בבולים.

בסך הכל כבר יש כמות לא מבוטלת של בולי קוריאה עם הסמל האולימפי ומי שמוצא עניין באיסופם של הבולים שיטאו את הציור פרי מכחולו של אגם (בשם ההיבט האמנותי, או בשל ההיבט היהודי, כמו חלק מאספני יודאיקה), יאלץ להוציא סכום כסף מכובד למדי, כי אולימפיאדת סיאול תהיה משופעת בבולים עם סמל האולימפיאדה. דואר קוריאה כבר הטביע מספר חותמות זכרון שגם בהן מופיע הסמל.

זאת ועוד: עשרות מדינות בעולם "עולות" על טרמפ האולימפיאדה וינפיקו בולים לכבוד סיאול כאשר ייכלל בהם הסמל האולימפי הקוריאני, שהשנה יהיה

דהיט מבוקש. ייתכן שאספני יודאיקה, אלה המאספים יצירות יהודים בבולי דואר, יסתפקו הפעם בסדרה אחת בלבד, למשל של כל מדינה שתשתתף במבצע בולי האולימפיאדה. ואולי ירצו דווקא להשתעשע בשפע הבולים עם הסמל של סיאול לפי אגם - יבושם להם. כל זה אמור, כמובן, אם הסמל הוא של אגם?!

בולים ממחנה רגנסבורג

באוספי הבולים מתקופת השואה ידועים ביותר בולים מגיטו לודז' ומחנה טרזנשטט שבצ'כוסלובקיה. היו כמובן עוד מקומות שהיו בהם משרדי דואר שהשתמשו במיני חותמות, הן דואריות הן משרדיות שליוו את דברי-הדואר, במידה שעברו את המחנות השונים. תופעות כאלה היו גם במחנות אחרי המלחמה.

קיבלנו שני מכתבי קוראים שיש בהם בבחינת אקטואליה: ד"ר ש. דגוני מחיפה וא. דנק אף הוא מחיפה, כותבים על בולים כאלה, שהיו לדעתם במחנה רגנסבורג, מחנה השבויים שדמיאניוק ישב בו.

בשני הבולים ציור שונה - באחד אשה וילד על רקע כנסיות אוקראיניות) ובשני אשה וגבר. הכתובת בשניהם - "דואר מחנה" (באר קראינית) ו"דואר מחנה רגנסבורג", באנגלית.

הצפלין של שווארץ

באי גרנדה שבים הקאריבי הופיעו זה עתה 10 בולים עם אמצעי תחבורה שונים שהיוו ציוני דרך בתחבורה העולמית. בין הבולים יש הליקופטר ראשון משנת 1907, ספינה משנת 1862, ספינת הקיטור הטראנס-אטלנטית הראשונה משנת 1838, הרכבת הטראנס-סיבירית, נושאת המטוסים הגדולה ביותר "אנטרפרייז 1960", הבלון שחצה את תעלת למנש בשנת 1785, ספינת האוויר הראשונה ההולנדית משנת 1900, ספינת הנוסעים המודרנית "אוקינאוה" משנת 1871, המכונית החזקה ביותר משנת 1984 - הלמבורג'יני ולא נפקד מקומה של ספינת הצפלין הראשון שלמעשה נבנתה על ידי דוד שווארץ היהודי.

זמנהוף בגרמניה המזרחית

שנת הנאה לאספרנטו מוסיפה מדי פעם בול חדש בנושא ובדרך כלל עם דיוקנו של ד"ר זמנהוף. למעשה כל הבולים שהופיעו השנה בנושא אספרנטו נושאים את דיוקנו ממציאה של השפה הבינלאומית, ד"ר לודוויג זמנהוף.

השנה הופיעו בולי זמנהוף בבולגריה, קובה, פולין ומזרח גרמניה.

בלוך בארגנטינה

דואר ארגנטינה מפיץ עתה סדרת בולי דגים, בהם לפחות שניים על שם חוקריהם היהודים.

בסדרה 16 בולים, ביניהם בול עם דג בשם "אופליאס" שמגלהו הוא החוקר היהודי בלוך ומשום כך אוספים אותו חלק מאספני "יודאיקה".

בול אחר בסדרה מראה דג של מאירס ואחר מראה דג של פפנהיים שאולי גם הם ממוצא יהודי.

לנתניה תאומה באוסטרליה

למספר ערי ישראל תאומות בין ערי העולם והתוצאה הבולאית במקרים כאלה היא חותמת-דואר מעניינת(חותמות כאלה יש לחולון עם עיר תאומה בצרפת; לעמק חפר עם עיר תאומה בגרמניה ועוד).

הפריט האחרון - חותמת אוסטרלית לרגל ברית תאומים בין העיר לינדקוויסט במדינת קווינסלנד ב"חוף הזהב" של אוסטרליה לבין נתניה. בקווינסלנד 220 אלף תושבים. היא מערי "חוף הזהב" של אוסטרליה שאורכו כ-40 ק"מ ושוכנות בו מספר ערים ועיירות. את הפרטים האלה למדנו מתוך מעטפת זיכרון שהגיעה לידנו, עליה שני סוגי חותמות וצילום נוף נתניה ונוף התאומה האוסטרלית - קווינסלנד, המכונה "עיר חוף הזהב".

בעיריית נתניה מסרו לנו גם שמו של ראש העיר, דניס פאי וכן שבנתניה ניטעה חורשה על שם לינקוויסט.

באוסטרליה מקובל להחתים דברי דואר בחותמת-דואר רגילה וכאשר יש אירוע מיוחד מופיעה גם חותמת מזכרת ואז מחתימים בה בנוסף לחותמת הרגילה, כך שעל גבי המעטפה מופיעות שני סוגי חותמות.

החותמת המיוחדת של אוסטרליה מופיעה כמובן עם סמל העיר נתניה לצד סמל המועצה המקומית של ערי "חוף הזהב".

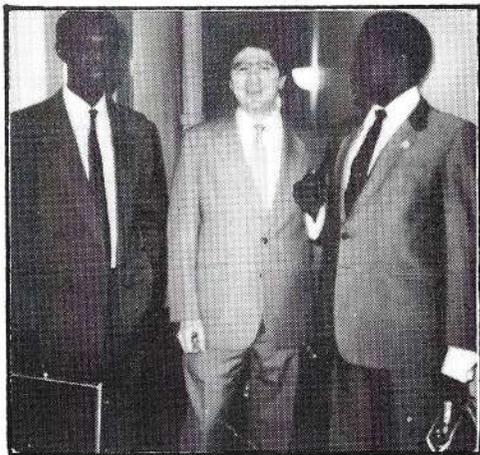
בולים אלקטרוניים בהונג-קונג

בהונג-קונג הופיעה הסידרה השנייה של בולים אוטומטים למיון והחתמה אלקטרונית. המיוחד בבולים אלה שהם נמכרים בערכים שהלקוח מבקש במקור.

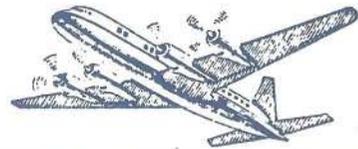

בתוויות (הבולים) מופיע ציור הארנבת שמשמל את שנת הארנבת הסינית - 1987 ומספרי קוד לשימוש המכונה האלקטרונית במיון.

על-פי בקשת הלקוח המשלשל מעות לאוטומט, מודפס על הבולים הערך הנקוב המבוקש. בולי הארנבת יחליפו את בולי הדג של השנה שעברה.

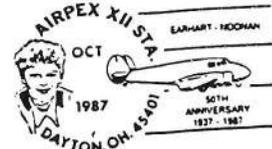
סם מלמור, נשיא אחת הסוכנויות הבולאיות הגדולות בעולם "אינטר גוברנמנטל קורפ" " חברה שר הדואר של גמביה מ.ס. חם (מימין).

מעטפות טיסה חדשות

טיסות ויובלות

בארה"ב הוטבעו באחרונה מספר חותמות מיוחדות לרגל אירועים ויובלות הקשורים בתעופה.

60th ANNIVERSARY
FIRST PAN AMERICAN
AIRMAIL FLIGHT

SACAPEX '87

STATION

ספינות בקפריסין

קפריסין הוציאה החודש סדרה בת ארבעה בולים בסדרת "ספינות עתיקות". הספינה "קטרינה" משוחזרת, מופיעה בארבעת הבולים על רקע נופים שונים, לרבות נמל ניויורק ופסל החירות, המש" מש "סגולה" להפצה מוגברת של בולים מכל העולם בקרב האמריקאים.

הופיע "גיבונס 88"

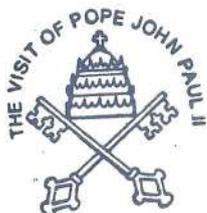
הקטלוג הבריטי לבולי כל העולם, "גיבונס 88" הופיע, זה עתה עם כרך א', הכולל את מדינות חבר העמים הבריטי. "גיבונס 1988" סוקר השנה 262.800 בולי דואר מכל העולם. 61 אלף איורי בולים ולא פחות מ-7,300 בולים חדשים. לעומת מהדורות 87, הופיע הקטלוג בכמה כרכים.

שינויי מחיר מיוחדים ישנם בפרקים המתיחסים לארגנטינה, ברזיל, דנמרק, יפאן, מקסיקו, ספרד, תורכיה, ונצואלה וארה"ב.

השנה צפוי כרך מיוחד לבולי צרפת, אנדורה ומונקו וכרך אחר לבולי אוסטרליה הטריטוריות האנטרקטיות, איי קריסמס, איי קוק, נורפולק, ניוזילנד, איי קוקוס, נוואה, טוקאלאל ועוד.

האפיפיור בארה"ב

האפיפיור יוחנן פאולוס השני בקר בספטמבר בארה"ב, לפחות בתשעה מקומות. על כל פנים, בתשעה מקומות פעל סניף-דואר והוטבעה חותמת מזכרת מיוחדת. כל החותמות זהות בצירוף - מזכרות את ביקור האפיפיור עם סמל הואתיקן. המקומות שבהם הוטבעו חותמת-דואר לכבוד האפיפיור הם: מיאמי (10.9.87); קולומביה, ניו-ארליאנס, סאן אנטוניו, פיניקס, לוס-אנג'לס, מונטריי, סאן-פרנסיסקו ודטרויט.

מידע על בולי קק"ל

מנהל מפעל הבולים של הקק"ל, גדעון להרס, העביר לנו מידע שעשוי לעניין את אספני בולי קק"ל: הבולים מודפסים בשנים האחרונות תוך הקפדה על מספר מאפיינים: הם נושאים בצורה מודגשת את שם הקרן הקיימת בעברית ובאנגלית; לשורות הבולים התחתונות בכל גיליון יש בדרך כלל שלושה שובלי בינים, הכתובים עברית ואנגלית ובאים להרחיב את הידע בהקשר לנושא הבול; בתחתית כל בול מצויינת שנת ההנפקה על פי הלוח העברי והגרגוריאני; בכל גיליון יש מיספור, שם נושא הבול בעברית ואנגלית וכן תאריך עברי ולועזי של ההנפקה. קק"ל היא המוסד היהודי היחיד בעולם המנפק בולים המזכירים את התאריך העברי בגיליון.

מפעל בולי קק"ל מקיים שרות לאספנים המעוניינים בקבלת כל הנפקה חדשה באופן סדיר. כיום ניתן לרכוש פריטים שהונפקו עלידי הלה"ר של הקרן הקיימת בישראל, והן עלידי כל הלשכות בחו"ל לפי הפירוט הבא: בולי קק"ל, גליונות מזכרת ותוויות מ-1902 ועד היום - כ-900 סוגים;

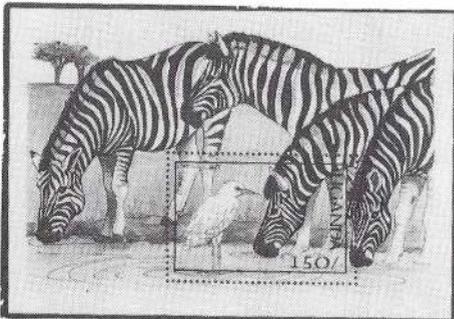

בבליז רק 20 אלף

במדינת ישראל מופיע מדי פעם גליון זיכרון בולאי שמהדורתו בין 200,000 ל-400,000 גליונות. ככל שהמהדורה קטנה יותר, מצבו של הגליון טוב יותר מבחינת מחירו בשוק הבולים.

שערו נא בנפשכם שביום מן הימים מופיע אצלנו גליון - זיכרון בן 20,000 עותקים (!) זה פשוט בלתי אפשרי כי במקרה כזה, רק כרבע מן הבולאים שאוספים בולי ישראל היו זוכים בו פעם אחת בלבד (חתום או בלתי חתום). מדינת בליז (הונדרס הבריטית) באיזור הים הקאריבי, עצמאית ומנפיקה בולי דואר. באחרונה הנפיקה כמה גליונות זכרון וכולם במהדורה של 20 אלף גליונות בלבד.

העובדה שבולים מסוימים אינם מבוקשים במיוחד, אין לה למעשה הסבר ועוד יותר קשה להסביר מדוע מהדורה קטנה של בולים שלמעשה חייבת "להעלם" בין דפי אלבומם של האספנים. אינה הופכת לכדירה על אף שהיא קטנה, בעוד שמהדורה דומה במדינה אחרת, הופכת למבוקשת ונדירה... כנראה, שעיקר הסוד בפופולריות של המדינה. הגליון האחרון של בליז הוקדש ל"יגואר" הידוע המצוי באיזור ומשמש לפרוות יוקרה. גם גליון שהוקדש לבעלי חיים שהם נושא מבוקש כשלעצמו הודפס בלא יותר מ-20 אלף גליונות. בליז אינה יחידה בהנפקות "צנועות" בגודל המהדורות.

רבות המדינות בים הקאריבי וכן באפריקה מנפיקות מהדורות קטנות.

חותמות ספורט

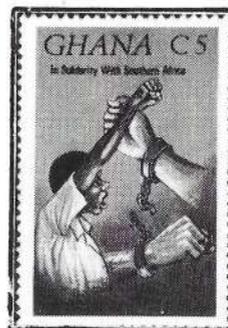
דואר ארה"ב הולך "על גדול" גם כשמדובר בהנצחה ספורטיבית. כך, למשל, הוטבעו 35 חותמות מיוחדות לרגל משקי "פאן אמריקה" שהתקיימו בין ה-8 ל-23 באוגוסט 1987. כל החותמות מורכבות משתי יחידות-ציור ענף הספורט וחותמת במקום והתאריך. זהו המשחק העשירי של משחקי "פאן אמריקה".

Boxing Station

פרפרים בסיירה ליאונה

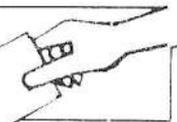
סידרה גדולה של פרפרי אפריקה הופיעה זה עתה בסיירה ליאונה.

גאנה סולידרית

דואר גאנה שבאפריקה הוציא זה עתה סידרה בת ארבעה בולי-זיכרון לסולי-דאריות עם דרום אפריקה. ארבעת הבולים מתארים בני אדם שחורים המסירים כבלי שעבוד.

מכתבים למערכת

את המוען ב-60 אגורות, כאילו לא היתה הגלויה כלל מבויללת. נכון שיש כאן בעיה של תעריף חדש וחישוב הישן, אבל מה שעשה אותו פקיד נראה כבלתי חוקי.

זאת ועוד: במקרים רבים מבייל בעל המכתב בתעריף שלא בתוקף (לעיתים אף במתכוון) כדי לזכות במיני חותמות על דבר הדואר, והממיינים, במקום לשלוח המכתב למען שעל-גבי המכתב, מחזירים את הדואר לשולח לאחר שמבטלים את הבולים ומבקשים ביול חדש.

נראה לנו, שעל פי חוקת הדואר מחייבים במקרים כאלה את המוען ואין מחזירים את הדואר לשולח, לשם כך יש חותמת הקנס ל"שלם".

מן הראוי לפרסם תשובת רשות הדואר לאחר עיון בסעיפי החוקה הרלוונטיים. אשר להחתמה נקייה ואי ביטולם של בולים בעט - אין כל ספק.

* * *

שלום ברגר - אכן יש שינויים בחותמות דואר בארץ, שכן המגמה לעבור לאיות החותמות בלטינית, בהיגוי עברי.

* * *

כותב לנו שלמה בן זקן, מנהל מועדון אקדמאים של מועצת פועלי תל-אביב, שכבולאי הוא מבחין בהחתמה מרושלת של דברי הדואר המגיעים אליו. פלוני שלח גלויה דואר מן הסוג שהיו בשימוש "בתקר" פת ה"לירה" בערך נקוב של 10 אג', שזה היה התעריף הנכון לביול גלויות בשנה ההיא. כידוע, כל בולי ישראל תקפים מאז הבול הראשון משנת 1948. הפקיד הממייין מצא לנכון לבטל את הבול המוטבע שעל-גבי הגלויה בעט (בניגוד להנחיות) ולקנוס

הבול ללא ערך

שלום שני - הצעתך להחליף את הבול ללא ערך צודקת לדעתנו. ידוע לנו שבשרות הבולאי יש כבר בול חדש ורק מסיבות טכניות נמנעה הוצאתו.

Intercambios

EXCHANGE WANTED

מעונינים בחליפין

Wolfgang Mueller
Salbachstrasse 7
Dresden,
DDR 8021

Monsieur Gaudin Michel
13 Allee du chateau d'eau
App. No. 1331. Batiment 4
94260 Fresnes

Dr. Jerry Kozakiewicz
ul. Stoleczna 2 m. 66
01-501 Warszawa
Poland

Dr. Jerry Kozakiewicz
ul. Stoleczna 2 m. 66
01-501 Warszawa
Poland

Mustafa Gulman Ali
P.O.Box 3145
Eldoret
Kenya

Moccia Sergio
via Trionfale 7210
00135 Roma
Italia

Brux Rene
Rue Fonds des Eaux, 17
B-7161 Haine-Saint-Paul
Belgique

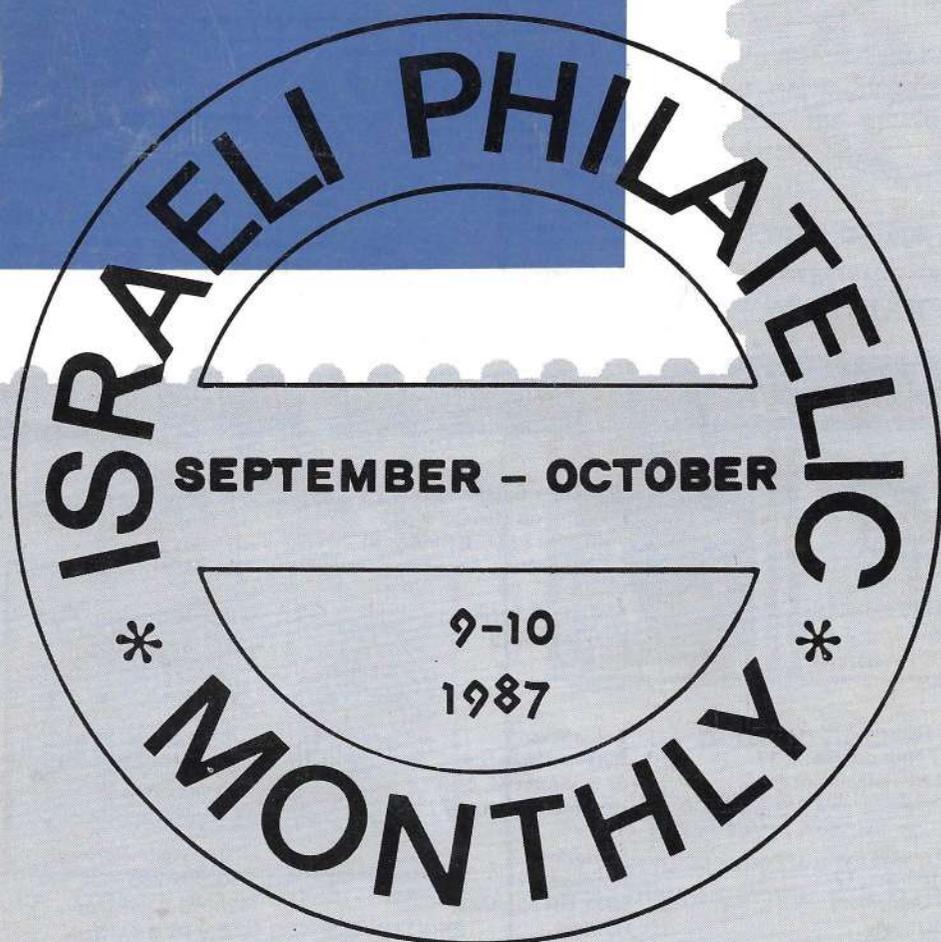
Szaboistvan
Bureau d'echange
de Budapest M. Cs. V.
H-1240 BUDAPEST

Lothar Jacob
P.O.Box 2552 D-45
Osnabrueck
W. Germany

Sabel Goehring
Cleivtzer Str. 12
6900 Geidelberg
W. Germany

M. Beeke
Waterweg 11
8071 RR Nunspeet
Holland

Ing. Aveady Norinski
P.O.Box 266
196070 Leningrad
C.C.C.P.

הירחון הישראלי לבולאות